

Név:

Aláírás:

1. (3+2+2+3 pont)

Írd fel a $y'' = \lambda y$ DE megoldásait az $y(0) = 0$, $y(L) = 0$ feltételek mellett y -ra és λ -ra!

$$\lambda \text{ valós, és } \lambda \leq 0. \quad \Lambda = \sqrt{-\lambda}, \quad y = C_1 \cos \Lambda x + C_2 \sin \Lambda x$$

$$y(0) \Rightarrow C_1 = 0, \quad y(L) = 0 \Rightarrow \Lambda L = k\pi, \quad k \in \mathbb{Z}. \Rightarrow \Lambda = \frac{k\pi}{L}$$

$$k = 1, 2, 3, \dots \quad \lambda_k = -\left(\frac{k\pi}{L}\right)^2, \quad y_k = \sin \frac{k\pi x}{L} \quad \text{vagy} \quad \frac{\sqrt{2}}{\sqrt{L}} \sin \frac{k\pi x}{L}$$

↑ normalizálás

Legyen $f(x) = 1$, ha $x \in [0, 1]$, máskülönben $f = 0$. Ha $f(x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} \hat{f}(p) e^{ipx} dp$, akkor mennyi $\hat{f}(3)$?

$$\hat{f}(3) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} e^{-i3x} \cdot f(x) dx = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_0^1 e^{-i3x} dx = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \left. \frac{e^{-i3x}}{-3i} \right|_0^1$$

$$= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \frac{i}{3} (e^{-3i} - 1)$$

 $\phi_t(t, x, y) = \phi_{xx}(t, x, y) + \phi_{yy}(t, x, y)$, $y(0, x) = \exp(i(5x + 7y)) + \sin(2x)$. Mennyi $\phi(t, x, y)$?

$$\text{Mivel } (\partial_{xx} + \partial_{yy}) e^{i(5x+7y)} = -(5^2 + 7^2) e^{i(5x+7y)}$$

$$(\partial_{xx} + \partial_{yy}) \sin 2x = -2^2 \sin 2x, \quad \text{így}$$

$$\phi(t, x, y) = e^{-\underset{74}{(5^2+7^2)}t} e^{i(5x+7y)} + e^{-2^2 t} \sin 2x$$

 $\phi_{tt}(t, x) = \phi_{xx}(t, x)$, $\phi(0, x) = \sin(3x)$, $\phi_t(0, x) = \sin(4x)$. Mennyi $\phi(t, x)$?

$$\phi(t, x) = \sin(3x) \cos(3t) + \sin(4x) \cdot \frac{\sin(4t)}{4}$$

$$\text{Ha } \phi = \sin(3x) \cdot C_1(t), \text{ akkor } \phi_{tt} = C_1'' \cdot \sin 3x = \phi_{xx} = -9 \sin 3x \cdot C_1$$

$$\text{tehát } C_1'' = -9C_1, \quad C_1(0) = 1, \quad C_1'(0) = 0 \Rightarrow C_1 = \cos(3t)$$

$$\text{Ha } \phi = \sin(4x) \cdot C_2(t), \text{ akkor } \phi_{tt} = C_2'' \cdot \sin 4x = \phi_{xx} = -16 \sin 4x \cdot C_2$$

$$\text{tehát } C_2'' = -16C_2, \quad C_2(0) = 0, \quad C_2'(0) = 1 \Rightarrow C_2 = \frac{1}{4} \sin(4t)$$

2. (2+1+1+4+2 pont)

Keress meg a következő DE általános megoldását! $y' = -\delta(x) - 1$.

$$y = -x + C - H(x) = \begin{cases} -x + C & \text{ha } x < 0 \\ -x + C - 1 & \text{ha } x > 0 \end{cases}$$

Keress meg a következő DE megoldását az $(y(x) = 0, \text{ ha } x < 0)$ feltétel mellett! $y'' = 2\delta(x)$.

$$y(x) = \begin{cases} 0, & \text{ha } x < 0 \\ 2x, & \text{ha } x > 0 \end{cases}$$

Keress meg a következő DE megoldását a $(G(x) = 0, \text{ ha } x < 0)$ feltétel mellett!

$$G'' + 16G = \delta(x).$$

Add meg a következő mennyiségeket!

$$G(0^+) - G(0^-) = 0$$

$$G'(0^+) - G'(0^-) = 1$$

Mennyi $G(x)$? $G(x) = 0, \text{ ha } x < 0$

$$G(0^+) = 0, \quad G'(0^+) = 1, \quad G'' + 16G = 0, \text{ ha } x > 0$$

Az $y(0) = 0, y'(0) = 1, y'' + 16y = 0$ megoldása: $y = \frac{1}{4} \sin 4x$.

Tehát

$$G(x) = \begin{cases} 0, & \text{ha } x < 0 \\ \frac{1}{4} \sin 4x, & \text{ha } x > 0 \end{cases}$$

Írd fel az $y'' + 16y = f(x)$ DE megoldását, ha $(y(x) = f(x) = 0, \text{ ha } x \ll 0)$.

$$\begin{aligned} y(x) &= \int_{-\infty}^{\infty} G(x-z) f(z) dz = \\ &= \int_{-\infty}^x \frac{1}{4} \sin(4(x-z)) f(z) dz \end{aligned}$$

3. (2+2+3+2+1 pont)

Számold ki az $f = 3H(t-5)$ függvény Laplace transzformáltját a definíció alapján!

$$\begin{aligned} \mathcal{L}(f) &= \int_0^{\infty} e^{-st} 3H(t-5) dt = \int_5^{\infty} e^{-st} \cdot 3 = \left. \frac{3e^{-st}}{-s} \right|_5^{\infty} = \\ &= 0 - \left(\frac{3e^{-s \cdot 5}}{-s} \right) = \frac{3 \cdot e^{-5s}}{s} \end{aligned}$$

Számold ki az alábbi függvénypar $f * g$ konvolúcióját! $f(t) = 1$, $g(t) = \cos 5t$ ← a Laplace tr. file értelmében.

$$\begin{aligned} (f * g)(t) &= \int_0^t f(t-\tau) g(\tau) d\tau = \int_0^t 1 \cdot \cos(5\tau) d\tau = \\ &= \left. \frac{\sin(5\tau)}{5} \right|_{\tau=0}^t = \frac{\sin(5t)}{5} - \frac{\sin(5 \cdot 0)}{5} = \frac{\sin(5t)}{5} \end{aligned}$$

Legyen $y'' + 16y = (t-1)^2$, $y(0) = 3$, $y'(0) = 4$. Mennyi $\mathcal{L}(y(t)) = Y(s)$? ($\mathcal{L}(t^n) = \frac{n!}{s^{n+1}}$.)

$$\underbrace{t^2 - 2t + 1}$$

$$(s^2 Y(s) - s \cdot 3 - 4) + 16Y(s) = \frac{2}{s^3} - 2 \cdot \frac{1}{s^2} + \frac{1}{s}$$

~~$$Y(s) = \frac{1}{s^2 + 16} \left(3s + 4 + \left[\frac{2}{s^3} - \frac{2}{s^2} + \frac{1}{s} \right] \right)$$~~

$$(s + 4i)(s - 4i)$$

Ird fel azt, hogy hogyan néz ki $Y(s)$ parciális tört felbontása! (Az együtthatókat nem kell kiszámolni!)

$$Y(s) = \frac{A}{s + 4i} + \frac{B}{s - 4i} + \frac{C}{s^3} + \frac{D}{s^2} + \frac{E}{s}$$

Mennyi $y(t)$? ($\mathcal{L}(e^{at}) = \frac{1}{s-a}$.)

$$y(t) = A e^{-4it} + B e^{4it} + \frac{C}{2} t^2 + Dt + E$$

4. (3+2+3+2 pont)

a)

$$y' = f(x, y) = 1 + 5xy;$$

Mennyi y'' ? Írd fel y másodrendű Talor polinomját az $x = 0$ pont körül, ha $y(0) = 3$!

$$\begin{aligned} y'' &= \frac{d}{dx} y' = \frac{d}{dx} f(x, y(x)) = \left(\frac{\partial}{\partial x} + y' \frac{\partial}{\partial y} \right) f = \left(\frac{\partial}{\partial x} + f \frac{\partial}{\partial y} \right) f \\ &= \left(\frac{\partial}{\partial x} + (1 + 5xy) \frac{\partial}{\partial y} \right) (1 + 5xy) = 5y + (1 + 5xy) \cdot 5x = 5(x+y) + 25x^2y \end{aligned}$$

$$y(0) = 3$$

$$y'(0) = 1 + 5 \cdot 0 \cdot 3 = 1$$

$$y''(0) = 5(0+3) + 25 \cdot 0^2 \cdot 3 = 15$$

$$x \approx 0 \quad y(x) \approx 3 + 1x + \frac{15}{2} x^2$$

b) Alkalmazd az Euler, illetve a Heun módszert a következő DE-re $\Delta x = 0.01$ lépésközzel!

$$\begin{pmatrix} y_1' \\ y_2' \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} y_2 \\ x + y_1 y_2 \end{pmatrix}, \quad \bar{y}(2) = \begin{pmatrix} 2 \\ 3 \end{pmatrix}$$

Mit jósol a két módszer $\bar{y}(2.01)$ -re?

Euler:

$$y(2.01) \approx \begin{pmatrix} 2 \\ 3 \end{pmatrix} + 0.01 \begin{pmatrix} 3 \\ 2 + 2 \cdot 3 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 2.03 \\ 3.08 \end{pmatrix}$$

Heun:

$$y(2.01) \approx \begin{pmatrix} 2 \\ 3 \end{pmatrix} + \frac{1}{2} \left[\begin{pmatrix} 3 \\ 2 + 2 \cdot 3 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 3.08 \\ 2.01 + 2.03 \cdot 3.08 \end{pmatrix} \right] \cdot 0.01$$

c) $x_0 = 5, x_{n+1} = 3x_n + 6$, Mennyi x_n ?

$$\text{fixpont: } x_f = 3x_f + 6 \Rightarrow x_f = -3$$

$$x_n = 3^n (5 - (-3)) + (-3) = 3^n \cdot 8 - 3$$